

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 5 lipca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Krakowie – I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Grzegorz Krężolek (spr.)
Sędziowie:	SSA Marek Boniecki SSA Sławomir Jamróg
Protokolant:	sekr. sądowy Krzysztof Malinowski

po rozpoznaniu w dniu 5 lipca 2019 r. w Krakowie na rozprawie

sprawy z powództw A. S. (1) i B. S. (1)

przeciwko (...) S.A. w K. (1)

uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i zapłatę

na skutek apelacji powodów

od wyroku częściowego Sądu Okręgowego w Kielcach

z dnia 10 kwietnia 2018 r. sygn. akt I C 2075/17

1. prostuje oczywiste niedokładności:

a) w treści komparycji zaskarżonego wyroku w ten sposób, że:

- określa go jako wyrok częściowy,

- określa przedmiot procesu jako: o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną i o zapłatę,

b) w treści punktu I formuły sentencji wyroku poprzez dodanie po słownie „powództwo” określenia „o uznanie czynności prawnej za bezskuteczną”;

2. oddala apelację;

3. nie obciąża powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

SSA Marek Boniecki SSA Grzegorz Krężolek SSA Sławomir Jamróg

UZASADNIENIE

W pozwie skierowanym przeciwko (...) SA w K. (1), powodowie A. S. (1) i B. S. (1) wnosili o uznanie za bezskuteczne w stosunku do nich porozumienia z dnia 6 sierpnia 2012 r zawartego pomiędzy pozwaną spółką a ich dłużnikiem W. S. (1), na podstawie którego doszło do rozwiązania zawartej w dniu 31 stycznia 2011 roku umowy o wykonanie prac projektowych dotyczących budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługami”(...)

W ten sposób powodowie zmierzali do ochrony wierzytelności jakie mają wobec swojego ojca , wynikających z prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w K. z dnia 10 lipca 2015 roku sygn. akt (...)zmienionego wyrokiem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 30 maja 2017 roku sygnatura akt (...), zasądzającego od W. S. (1) alimenty na rzecz małoletniego A. S. (1) w kwotach po 3000 zł miesięcznie, a na rzecz małoletniego B. S. (1) w kwotach po 4000 miesięcznie , a oraz tych , które wynikały z postanowienia Sądu Okręgowego w K. z dnia 18 czerwca 2012 roku sygn. akt (...) zmienionego postanowieniem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 18 września 2012 roku sygn. akt (...)o udzieleniu zabezpieczenia roszczeń alimentacyjnych na czas trwania postępowania zakończonego tym wyrokiem.

Drugim ze zgłoszonych żądań domagali się zasądzenia od pozwanej spółki na rzecz A. S. (1) kwoty 167 520 zł oraz na rzecz B. S. (1) kwoty 209 400 zł z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty , tytułem odszkodowania .

Domagali się również obciążenia przeciwniczki procesowej kosztami sporu.

Uzasadniając zgłoszone żądania wskazywali , iż (...) SA w K. współpracowała gospodarczo z ich ojcem W. S. (1).

W jej ramach zawarli dniu 31 stycznia 2011 r umowę o wykonanie przez niego prac projektowych , dotyczących budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługami (...). Za wykonanie tych prac W. S. (1) należne było wynagrodzenie ryczałtowe w wysokości 532 600 zł plus podatek VAT.

Ponadto przysługiwało mu również wynagrodzenie za nadzór autorski w kwocie 72 000 zł. Zatem łączne wynagrodzenie umowne zostało określone na sumę 604 600 zł netto.

W dniu 6 sierpnia .2012 roku na mocy porozumienia zawartego pomiędzy pozwaną a ich ojcem doszło do rozwiązania tej umowy z inicjatywy dłużnika. . Z tytułu dotąd zrealizowanej części prac projektowych W. S. (1) otrzymał od zamawiającej kwotę 227 680 zł.

W chwili zawierania tego porozumienia dłużnik był obciążony obowiązkiem alimentacyjnym wobec obu powodów . Zakres tego obowiązku ustalił Sąd Okręgowy w K. , a począwszy od 3 lipca 2012r uprawnieni wszczęli przeciwko dłużnikowi postępowanie egzekucyjne celem zaspokojenia wierzytelności z tego tytułu.

Powodowie wskazywali , że ich zdaniem doprowadzenie do rozwiązania umowy o prace projektowe zostało dokonane z ich pokrzywdzeniem, , którego zobowiązany alimentacyjnie ojciec jak i spółka (...) mieli pełną świadomość.

Gdyby porozumienie z dnia 6 sierpnia 2012 roku nie zostało zawarte i umowa z dnia 31 stycznia 2011 roku nadal obowiązywała zajęcie wierzytelności W. S. (1) wynikających z niej , skierowane do strony pozwanej przez komornika w dniu 9 lipca 2012 roku zostałyby skutecznie dokonane i powodowie w sposób skuteczny mogliby skierować do nich egzekucję.

Ustanie umowy spowodowało , iż ojciec powodów stał się niewypłacalny.

W odniesieniu do przesłanki uzyskania korzyści negowaną czynnością przez (...) SA powodowie uznawali , że taką korzyść pozwana odniosła albowiem jedynie formalnie po rozwiązaniu umowy, dalsze prace projektowe realizował ojciec W. (1) - W. S. (2).

W praktyce prace te wykonywał nadal dłużnik.

Zatem korzyść pozwanej polegała na tym , że za wykonie prac projektowych zapłaciła rzeczywistemu wykonawcy jedynie część należnego wynagrodzenia.

W odniesieniu do przesłanki wiedzy osoby trzeciej , że dokonując z nią kwestionowanej czynności , dłużnik działa ze świadomością pokrzywdzenia wierzycieli , powodowie powołali się na domniemania wynikające z art. 527 §3 i 4 kc.

Argumentowali , że (...) SA pozostawała z W. S. (1) stałych stosunkach gospodarczych.

W odniesieniu do żądania odszkodowawczego A. i B. S. (2) podstawy odpowiedzialności strony przeciwnej upatrywali w fakcie udzielenia komornikowi prowadzącemu na ich wniosek postępowanie egzekucyjne obejmujące należności alimentacyjne wobec dłużnika , niezgodnej z rzeczywistością informacji o nie dysponowaniu przez ich ojca wobec spółki jakakolwiek wierzytelnością .

Tym samym nie doszło do zajęcia tej , która wynikała z wynagrodzenia należnego mu z umowy z 31 stycznia 2011r, a w konsekwencji do zaspokojenia należności alimentacyjnych powodów w zakresie kwot , które określili jako należne z tytułu wynikającej stąd dla nich szkody.

Strona przeciwna wniosła o oddalenie obu zadań w całości oraz obciążenia powodów kosztami procesu.

Przyznała okoliczności związane z zawarciem umowy z W. S. (1) w dniu 31 stycznia 2011 oraz te które były związane z porozumieniem stron z 6 sierpnia 2012r oraz wypłaconą ojcu powodów kwotą wynagrodzenia za zrealizowana część robót.

(...) SA wskazywała , iż dalszą część prac projektowych wykonywał W. S. (2) na podstawie odrębnej umowy , za które otrzymał umówione wynagrodzenie .

Postulując oddalenie żądania pauliańskiego podnosiła w pierwszej kolejności , że porozumienie z W. S. (1) nie miało charakteru czynności prawnej i wobec tego nie może ulec skutecznemu zanegowaniu poprzez taka skargę .

Było to jedynie oświadczenie projektanta , prowadzące do rozwiązania umowy z przyczyn osobistych po jego stronie do którego pozwana mogła się jedynie przychylić . Będące następstwem oświadczenia dłużnika porozumienie z 6 sierpnia 2012r było tylko formą polubownego zakończenia stosunku umownego.

Pozwana wskazywała , że prace projektowe realizowane do dnia 6 sierpnia 2012 roku zostały przed tą datą pomiędzy stronami umowy w całości rozliczone zgodnie z harmonogramem rzeczowo – finansowym do niej , natomiast co do pozostałej , niewykonanej części przedmiotu umowy , roszczenie dłużnika o zapłatę wynagrodzenia w stosunku do spółki w ogóle nie powstało.

Tym samym nie można zasadnie mówić o tym , że na skutek podważanej czynności (...) SA uzyskała jakakolwiek korzyść majątkową.

Pozwana argumentowała także , iż na skutek tej czynności majątek W. S. (1) nie doznał uszczuplenia., a fakt jej dokonania pozostawał bez wpływu na powstanie jego niewypłacalności lub zwiększenie jej stopnia w porównaniu do stanu sprzed daty zawarcia porozumienia z dnia 6 sierpnia 2012 roku.

Zawierając je z projektantem pozwana nie była w złej wierze.

To względy gospodarcze spowodowały , że spółka zdecydowała się na wybór ojca dłużnika – W. S. (2), jako tego , który miał kontynuować prace projektowe .

Już w trakcie realizacji umowy z dłużnikiem W. S. (2) wyznaczony został jako osoba merytoryczna do kontaktu z pozwanym i niejednokrotnie kwestie projektowe uzgadniane były właśnie z nim, a nie z ojcem powodów. (...) wobec tego założyła , iż przejście prac projektowych przez niego będzie rozwiązaniem najlepszym , także z uwagi na jego

orientację w charakterze oraz rozmiarze zamierzonego przedsięwzięcia dla którego prace projektowe miały służyć. Bardzo istotnym elementem decyzji o wyborze był także wpływający czas przeznaczony w ogólnym harmonogramie prac na przygotowanie projektu.

Spółka podkreśliła że projekt zlecony W. S. (1) był pierwszym, który realizował on na rzecz (...) SA. Wcześniej nie łączyły ich żadne relacje gospodarcze. Cieszył się on w branży dobrą opinią i miał na koncie realizację wielu poważnych projektów.

Spółka nie wiedziała i przy dochowaniu należytej staranności nie mogła się dowiedzieć o krzywdzącym interesy finansowe powodów charakterze zaskarżonego porozumienia, skoro doszło do jego zawarcia z inicjatywy ojca powodów z przyczyn osobistych, których pozwana nie mogła ani ustalać ani weryfikować.

Wyrokiem z dnia 10 kwietnia 2018r, Sąd Okręgowy w Kielcach, oznaczając przedmiot rozstrzygnięcia jako odnoszący się tylko do żądania uznania czynności prawnej za bezskuteczną w stosunku do powodów:

- oddalił powództwo [pkt I] oraz

- odstąpił od obciążenia powodów kosztami procesu [pkt II sentencji wyroku }

Sąd Okręgowy ustalił następujące fakty istotne dla rozstrzygnięcia:

W. (1) i A. S. (2) mają dwoje małoletnich dzieci – powodów A. S. (1) i B. S. (1), urodzonych (...).

W dniu 19 kwietnia 2012 roku W. S. (1) złożył pozew o orzeczenie separacji małżonków.

W toku toczącego się postępowania matka małoletnich złożyła wniosek o zabezpieczenie roszczeń alimentacyjnych powodów.

Postanowieniem z dnia 18 czerwca 2012 roku w sprawie o sygnaturze (...) Sąd Okręgowy w K. zabezpieczył te roszczenia w ten sposób, że na czas trwania procesu przyznał od W. S. (1) na rzecz małoletniego A. alimenty w kwotach po 5500 zł miesięcznie, zaś na rzecz małoletniego B. (1) po 6500 zł.

Postanowienie to zostało zmienione postanowieniem Sądu Apelacyjnego w K. z dnia 18 września 2012 roku w sprawie o sygnaturze akt (...) w ten sposób, że zabezpieczone świadczenia zostały obniżone odpowiednio do kwot po 4000 zł i 5 000 zł miesięcznie.

Wyrokiem z dnia 10 lipca 2015 roku Sąd Okręgowy w K. w sprawie o sygnaturze (...), rozwiązał przez rozwód związek małżeński W. S. (1) i A. S. (2) z winy obu stron. Kosztami utrzymania i wychowania małoletnich dzieci stron obciążył oboje rodziców i zobowiązał ojca do łożenia tytułem alimentów na rzecz A. S. (1) kwot po 4000 zł miesięcznie i na rzecz B. S. (1) kwot po 5000 zł miesięcznie.

Na skutek apelacji obu stron, Sąd Apelacyjny w K. wyrokiem z dnia 30 maja 2017 roku w sprawie w sygnaturze(...) zmienił zaskarżony wyrok o tyle, że alimenty na rzecz małoletniego A. S. (1) obniżył do kwot po 3000 zł miesięcznie, a na rzecz B. S. (1) do kwot po 4000 zł miesięcznie.

W dniu 31 stycznia 2011 roku W. S. (1) prowadzący Biuro (...) z siedzibą w K. zawarł z pozwaną (...) SA z siedzibą w K. (1) umowę o wykonanie prac projektowych dotyczących budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługami (...).

Zgodnie z treścią umowy projektant zobowiązał się do wykonania dokumentacji dla wszystkich elementów wskazanych po stronie projektanta w załączniku nr 3 do umowy w zakresach i formie opisanych w załączniku nr 4,

-zapewnienia sprawdzenia dokumentacji pod względem zgodności z przepisami, normami, wymaganiami technicznymi – budowlanymi we wszystkich fazach przez osobę posiadającą uprawnienia budowlane,

- prowadzenia pełnej koordynacji międzybranżowej realizowanych prac projektowych opracowanych przez projektanta i jego podwykonawców oraz kontroli aktualności kompletności danych i materiałów przekazywanych pomiędzy projektantem a jego podwykonawcami,
- wykonanie specyfikacji materiałowych, obmiarów, zestawienia materiałów i wyceny na podstawie o załącznik nr 6 – wzór tabeli cen jednostkowych,
- organizacji procesów: projektowania, sprawdzania i wprowadzenia ewentualnych korekt,
- uzyskania w imieniu (...) kompletu dokumentów, decyzji urzędowych, administracyjnych, uzgodnień niezbędnych do realizacji obiektu, a w szczególności uzyskania w imieniu (...) prawomocnej decyzji pozwolenia na budowę obiektu,
- dostarczenia i aktualizacji podkładów projektowych w wersji elektronicznej umożliwiającym wykonawcom wykonanie własnej dokumentacji,
- uaktualnienia, jeżeli zajdzie taka potrzeba mapy do celów projektowych wersjach papierowej i elektronicznej.

Przedmiot umowy miał być realizowany etapami. Za wykonanie prac będących przedmiotem umowy przewidziano dla W. S. (1) wynagrodzenie ryczałtowe w kwocie 532 600 zł netto plus należny podatek oraz wynagrodzenie za nadzór autorski w kwocie 72 000 zł. Łączne jego wynagrodzenie zostało uzgodnione na kwotę 604 600 zł netto.

Przedstawicielami projektanta wskazanymi w umowie byli W. S. (1) i W. S. (2) .

W trakcie realizacji umowy dłużnik za wykonane etapy prac otrzymał od zamawiającej ogółem kwotę netto 227 680 zł .

W dniu 6 sierpnia 2012 roku ojciec powodów oraz (...) SA w K. (1) zawarły porozumienie, w którym oświadczyli, że są związani umową o wykonanie prac projektowych dotyczących budynku mieszkalnego wielorodzinnego z usługami (...) z dnia 31 stycznia 2011 roku, której przedmiotem jest wykonanie pełno branżowego projektu budowlanego wykonawczego dla budynku mieszkalno – usługowego przy ulicy (...) w K.. Projektant oświadczył, że ze względów osobistych nie jest w stanie wykonać umowy i zwraca się z wnioskiem o jej rozwiązanie za porozumieniem stron.

Zgodnie z treścią tego porozumienia , na skutek zgodnego stanowiska, strony rozwiązują umowę z dniem jego zawarcia.

Realizację dalszej części tego (...) SA powierzyła W. S. (2), prowadzącemu Biuro architektoniczne, zawierając z nim odrębną umowę

Obecnie W. S. (1) jest zatrudniany w tym Biurze.

Ponadto Sad ustalił , że na dzień 17 marca 2017 roku W. S. (1) miał zaległości alimentacyjne wobec małoletnich synów kwocie łącznej 547 000 zł. .

Rozważania prawne [podobnie jak i ustalenia faktyczne] , Sąd I instancji ograniczył do analizy prawnej przesłanek normatywnych skargi pauliańskiej.

Po przedstawieniu ich powszechnego rozmięcia w doktrynie i orzecznictwie sądowym , odnosząc je do faktów ustalonych w sprawie uznał , że powodowie nie zdołali wykazać realizacji niektórych spośród nich , a to musiało prowadzić do oddalenia ich żądania.

W pierwszej kolejności ocenił , że porozumienie zawarte przez strony umowy o wykonanie prac projektowych , w dniu 6 sierpnia 2012r , nie jest czynnością prawną do której można odnosić żądanie stwierdzenia jej bezskuteczności wobec wierzyciela dłużnika, dla ochrony wiarygodności wobec niego.

W tym zakresie stanął na stanowisku , że przyczyną jego zawarcia było jednostronne oświadczenie W. S. (1) o odstąpieniu od umowy z dnia 31 stycznia 2012 i połączone z nim zaniechanie kontynuacji realizacji zamówionych prac

przez projektanta . To zachowanie , które nie może być zakwalifikowane jako czynność prawna spowodowało , że druga strona nie mogła postąpić inaczej jak tylko taki stan rzeczy zaakceptować . Porozumienie , które było następstwem tych zdarzeń , jedynie regulowało warunki na których doszło do ustania stosunku zobowiązaniowego nawiązanego przez strony umowa z 31 stycznia 2011r.

Zdaniem Sądu I instancji powodowie nie dowiedli także , aby na skutek tego porozumienia strona przeciwna uzyskała korzyść majątkową .

Wskazując na to co należy rozumieć pod tym pojęciem , ocenił , że nie sposób mówić aby (...) SA taką korzyść odniosła albowiem uprzednio , przed dniem 6 sierpnia 2012r , zapłaciła projektantowi uzgodnione wynagrodzenie za prace , które już wykonał .

Pozostałe natomiast były przedmiotem odrębnej umowy z ojcem dłużnika W. (2) , któremu też , co wynika z ustaleń , umowne wynagrodzenie zostało w całości wypłacone .

W tym kontekście za chybiony uznał zarzut powodów , że korzyścią tą po stronie zamawiającej spółki zK. (1) była część wynagrodzeniu umownego , którego nie świadczyła , w warunkach wykonania w pełni prac zamówionych u W. S. (1).

Sąd I instancji ocenił także , że nie zostało dowiedzione , że zrealizowana została przesłanka skargi pauliańskiej w postaci złej wiary pozwanej .

Odmawiając trafności argumentacji A. i B. S. (1) , iż w tym zakresie mogą się oni skutecznie powołać na domniemanie z art. 527 §3 i 4 kc wskazał , że z ustaleń poczynionych w sprawie wynika , że pozwana nie pozostawała z ojcem powodów przed zawarciem umowy o wykonanie prac projektowych , w stałych stosunkach gospodarczych . Zaakcentował , iż umowa ta była pierwszą zwartą przez strony , a wcześniej nie utrzymywały one żadnych relacji tej natury .

Podstawą rozstrzygnięcia o kosztach procesu była norma art. 102 kpc. Zdaniem Sądu Okręgowego względy słuszności dostatecznie przemawiają za tym aby powodów kosztami procesu , należnymi stronie przeciwnej , nie obciążać .

W apelacji od tego orzeczenia pozwani domagali się jego zmiany poprzez uwzględnienie żądania pozwu w całości oraz obciążenie pozwanej kosztami postępowania za obydwie instancje .

Jako wniosek ewentualny sformułowali żądanie uchylecia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy Sądowi I instancji do ponownego rozpoznania .

Środek odwoławczy został oparty na następujących zarzutach :

- nierozpoznania istoty sprawy , w odniesieniu do żądania zapłaty odszkodowania u którego podstaw było nieprzeprowadzenie dowodów wskazanych przez skarżących , służących ustaleniu okoliczności doniosłych dla oceny tego żądania oraz nie poczynienie w odniesieniu do niego relewantnych ustaleń faktycznych .

- sprzeczności ustaleń z treścią zebranego materiału procesowego , mających ich zdaniem polegać na niepoprawnym przyjęciu , iż (...) SA nie odniosła żadnej korzyści majątkowej z objętej skargą pauliańską czynności prawnej .

Zdaniem apelujących taką korzyść po stronie spółki należy utożsamić z tym , że została w wyniku jej dokonania , zwolniona z obowiązku świadczenia dłużnikowi pozostałej części wynagrodzenia za prace , które W. S. (1) faktycznie wykonał . To , że wynagrodzenie za nie zostało zapłacone na rzecz W. S. (2) , który tylko formalnie był stroną kolejnej umowy , mającej ten sam przedmiot , pozostaje ich zdaniem dla poprawności wyrażonej przez nich oceny bez znaczenia ,

Podnoszonej wady apelujący upatrywali także w nieuzasadnionym wniosku Sądu I instancji zgodnie z którym pozwana nie wiedziała ani przy dochowaniu należytej staranności mogła się dowiedzieć , że podpisując porozumienie W. S. (1) działa z pokrzywdzeniem synów jako wierzycieli , skoro dłużnik informował zamawiającą spółkę , iż ma problemy ze spłatą zobowiązań skarbowych , a jego ojciec nigdy wcześniej nie prowadził samodzielnie działalności gospodarczej .

- naruszenia prawa procesowego , w sposób mający dla treści rozstrzygnięcia istotne znaczenie , a to :

a/ art. 236 kpc , 240 kpc w zw z art. 236 i 227 i 328 §2 kpc , wobec nie przeprowadzenia postępowania dowodowego dla potwierdzenia okoliczności faktycznych doniosłych dla rozstrzygnięcia ,

b/ art. 233 §1 kpc w zw z art.3, 217§2, 227 , 232 kpc, 316 kpc, wobec braku wszechstronnej oceny zgromadzonego materiału i przeprowadzeniu oceny dowodów w sposób wybiórczy , a także pominięcia dowodów wymienionych szczegółowo przez skarżących , chociaż prowadziły do ustaleń istotnych dla oceny w szczególności roszczenia odszkodowawczego, wynikającego z nieuzasadnionej odmowy przez spółkę realizacji zajęcia wierzytelności dłużnika wynikającej z umowy z dnia 31 stycznia 2011r , które skierował do(...) , przed zawarciem porozumienia, komornik prowadzący na wniosek powodów postępowanie egzekucyjne, zmierzające do zaspokojenia należności alimentacyjnych synów wobec ojca.,

- naruszenia prawa materialnego w postaci niesprawiedliwego zastosowania przez Sąd Okręgowy :

a/ art. 527 §1 i 2 kc wobec odmowy uznania za bezskuteczną wobec powodów czynności dokonanej przez pozwaną spółkę z W. S. (1) z 6 sierpnia 2012r mimo , że okoliczności faktyczne ustalone w sprawie potwierdzają , iż przesłanki takiego uznania zostały zrealizowane,

b/ art. 56 kc w zw z art. 65 §1 i 2 kc wobec nie przeprowadzenia właściwej wykładni porozumienia z 6 sierpnia 2012r co doprowadziło do niepoprawnej oceny , iż nie stanowi ono czynności prawnej , która może zostać uznana za bezskuteczną w stosunku do wierzycieli W. S. (1).

W apelacji został zawarty wniosek o przeprowadzenie dowodów ze skazanych przez skarżących dokumentów. Ich zdaniem Nietrafnie nieprzeprowadzone przez Sąd I instancji, są one podstawą do poczynienia ustaleń istotnych w sprawie , dotyczących w szczególności istnienia podstaw faktycznych żądania odszkodowawczego, a ich dopuszczenie na tym etapie postępowania , nie doprowadzi do przedłużenia czasu trwania postępowania.

Odpowiadając na apelację spółka (...) domagała się jej oddalenia jako pozbawianej usprawiedliwionych podstaw oraz obciążenia powodów kosztami postępowania apelacyjnego.

Rozpoznając apelację , Sąd Apelacyjny rozważył :

Środek odwoławczy powodów nie jest uzasadniony i podlega oddaleniu.

W pierwszej kolejności jednak , wobec podniesienia w apelacji najdalej idącego zarzutu nierozpoznania istoty sprawy , w zakresie żądania odszkodowawczego , należy wyjaśnić charakter objętego nią wyroku , który w ocenie Sądu II instancji należy zakwalifikować jako wyrok częściowy , a brak takiego jego oznaczenia przez Sąd Okręgowy uznać za następstwo oczywistej niedokładności podlegającej usunięciu przez sprostowanie.

O takiej ocenie decydują następujące przyczyny.

Powodowie zgłosili w pozwie dwa odrębne roszczenia dla uzasadnienie których powołali, jakkolwiek ściśle związane ze sobą , to jednak różne okoliczności faktyczne.

Pierwsze z nich dotyczyło uznania za bezskuteczną w stosunku do nich , jako wierzycieli ojca W. S. (1) , czynności prawnej dłużnika ze strona pozwaną dokonanej w dniu 6 sierpnia 2012r

Drugie obejmowało żądanie zasądzenia od (...) SA odszkodowania w kwotach 167 520 zł na rzecz A. S. (1) i 209 400 zł dla B. S. (1) , w obu wypadkach z ustawowymi odsetkami od dnia wniesienie pozwu.

Podstawy odpowiedzialności odszkodowawczej strony przeciwnej upatrywali w tym , iż spółka nie zrealizowała , jako trzeciodłużnik , zajęcia komorniczego w odniesieniu do wierzytelności , którą W. S. (1) miał wobec niej z tytułu

[części] wynagrodzenia za prace projektowe , które wykonywał na rzecz zamawiającej na podstawie umowy z 31 stycznia 2011r.. Pozwana odmówiła realizacji zajęcia mimo , że w czasie jego dokonywania umowa ta jeszcze obowiązywała. To nieusprawiedliwione zaniechanie po stronie spółki spowodowało , że ich wierzytelności z tytułu świadczeń alimentacyjnych dłużnika nie zastały zaspokojone.

Sąd I instancji , jak wynika z motywów orzeczenia , powołał w nich obydwie żądania , tym nie mniej nie prowadził żadnego postępowania dowodowego w odniesieniu do okoliczności doniosłych dla oceny żądania odszkodowawczego , a stało się tak mimo , że powodowie zgłaszali w tym zakresie wnioski dowodowe. Nie wydawał też decyzji procesowych w odniesieniu do nich.

Jak wynika z treści części opisowej orzeczenia z dnia 10 kwietnia 2018r roszczenie odszkodowawcze w ogóle nie jest w nim ujęte , jako stanowiące przedmiot rozstrzygnięcia. Sąd orzekł jedynie o żądaniu uznania za bezskuteczną czynności prawnej.

Gdy połączyć treść rozstrzygnięcia podjętego w wyroku z częścią opisową przyjętą w sentencji uzasadnioną jest ocena , że Sąd orzekł jedynie o żądaniu opartym na konstrukcji skargi pauliańskiej w zupełności nie uwzględniając , że zgłosili oni także żądanie odszkodowawcze.

Tego rodzaju ograniczenie wynika też jednoznacznie nie tylko z nieprowadzenia przez Sąd postępowania rozpoznawczego pod kątem ustaleń faktycznych doniosłych dla oceny tego drugiego z zadań ale także potwierdza je fakt , że również w motywach wyroku nie znalazły się żadne ustalenia faktyczne dotyczące szkody powodów oraz tych istotnych z punktu widzenia przesłanek ewentualnej odpowiedzialności strony pozwanej za jej wyrównanie.

Także część uzasadnienia orzeczenia z dnia 10 kwietnia 2018r poświęcona ocenie prawnej żądania powodów ogranicza się wyłącznie do analizy zasadności skargi pauliańskiej.

Wszystkie te opisane wyżej elementy składają się na wniosek , że wyrok Sądu I instancji odnosi się tylko do żądania uznania za bezskuteczną w stosunku do powodów, jako wierzycieli dłużnika czynności prawnej , dokonanej przez niego z pozwaną , a jak dotąd nie było przedmiotem ustaleń faktycznych , oceny prawnej ani rozstrzygnięcia przez Sąd Okręgowy drugie z żądań A. (1) i B. S. (1),

Powinno ono zatem być przedmiotem dalszego rozpoznawania przez Sąd Okręgowy

Z tych przyczyn należało uznać , że orzeczenie poddane kontroli instancyjnej ma charakter wyroku częściowego, a brak takiego jego oznaczenia przez Sąd Okręgowy wynikiem oczywistej niedokładności. Stąd sprostowanie dokonane przez Sąd II instancji, odnoszące się także do właściwego określenia przedmiotu procesu oraz tego do jakiej jego części odnosi się wyrzeczenie z punktu I sentencji rozstrzygnięcia Sądu I instancji.

Taki charakter wyroku objętego apelacją implikuje ocenę najdalej idącego zarzutu powodów w postaci nie rozpoznania istoty sprawy , [powiązanego z postulatem prowadzenia dowodów z dokumentów w postępowaniu odwoławczym] ,jako nietrafnego.

W warunkach, gdy przedmiotem rozstrzygnięcia objętego kontrolą instancyjną nie było żądanie odszkodowawcze a tylko i wyłącznie roszczenie ze skargi pauliańskiej , a Sąd II instancji uznaje że wyrok ma charakter częściowy przyjmując , iż żądanie to będzie przedmiotem odrębnej oceny Sądu I instancji w orzeczeniu o charakterze końcowym, o nierozpoznaniu istoty sprawy mówić zasadnie nie można.

Tym bardziej , że powodowie zarzut ten opierają właśnie na tym ,iż Sąd nie prowadził dowodów , nie czynił ustaleń ani nie przeprowadził oceny prawnej żądania odszkodowawczego.

W tych okolicznościach takie postulat dowodowy zawarty w apelacji nie mógł być uznany za usprawiedliwiony.

Wobec tego nietrafne są też te zarzuty procesowe, za pośrednictwem których skarżący negują nie prowadzenie dowodów zmierzających do dokonania ustaleń faktycznych istotnych dla oceny roszczenia odszkodowawczego, a w szczególności dokumentów zajęcia wiarygodności dokonanego przez komornika, w ramach postępowania egzekucyjnego prowadzanego z inicjatywy powodów przeciwko ojcu oraz odpowiedzi pozwanej na to zajecie.

Oceniając zarzuty procesowe i dotyczące sposobu dokonania przez Sąd I instancji ustaleń faktycznych, za pośrednictwem których A. (1) i B. S. (1) podważają ocenę roszczenia ze skargi pauliańskiej, uznać je należy za chybione.

Rozpoczynając ich weryfikację od zarzutu naruszenia art. 233 §1 kpc wobec przekroczenia granic swobodnej oceny dowodów i zastąpienie jej oceną dowolną i wybiórczą przypomnieć należy, odwołując się do utrwalonego i podzielanego przez skład Sądu Apelacyjnego rozstrzygającego sprawę, stanowiska Sądu Najwyższego, wypracowanego na tle wykładni art. 233 §1 kpc, iż jego skuteczne postawienie wymaga od strony wykazania na czym, w odniesieniu do zindywidualizowanych dowodów, polegała nieprawidłowość postępowania Sądu, w zakresie ich oceny i poczynionych na jej podstawie ustaleń.

W szczególności strona ma wykazać dlaczego obdarzenie jednych dowodów wiarygodnością czy uznanie, w odróżnieniu od innych, szczególnego ich znaczenia dla dokonanych ustaleń, nie da się pogodzić z regułami doświadczenia życiowego i [lub] zasadami logicznego rozumowania, czy też przewidzianymi przez procedurę regułami dowodzenia.

Nie oparcie stawianego zarzutu na tych zasadach, wyklucza uznanie go za usprawiedliwiony, przy uznaniu, iż służy on jedynie dowolnej, nie doniosłej z tego punktu widzenia, polemice z oceną i ustaleniami Sądu niższej instancji.

/ por. w tej materii, wyrażające podobne stanowisko, powołane tylko przykładowo, orzeczenia Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2001, sygn. IV CKN 970/00 i z 6 lipca 2005, sygn. III CK 3/05, obydwie powołane za zbiorem Lex/

Ponadto nie można tracić z pola widzenia również, że swobodna ocena dowodów stanowi jeden z podstawowych elementów składających się na jurysdykcyjną kompetencję Sądu, który dowody bezpośrednio przeprowadza.

Ma to m. in. i takie następstwo, że nawet w sytuacji w której z treści dowodów można, w zakresie ustaleń, wyprowadzić równie logiczne, chociaż przeciwne do przyjętych przez Sąd I instancji wnioski, to zarzut naruszenia normy art. 233 §1 kpc, pomimo to, nie zostanie uznany za usprawiedliwiony.

Dopóty, dopóki ocena przeprowadzona przez Sąd ocena mieści się w granicach wyznaczonych przez tę normę procesową i nie doznały naruszenia wskazane tam jej kryteria, Sąd Odwoławczy obowiązany jest ocenę tę, a co za tym idzie także wnioski z niej wynikające dla ustaleń faktycznych, aprobować.

To, w jaki sposób skarżący motywują ten zarzut, nie odnosząc krytyki oceny dokonanej przez Sąd do zindywidualizowanych dowodów, wyklucza jego podzielenie.

Powodowie poprzestają bowiem na polemice z nią, nie wyjaśniając na czym polega zarzucana Sądowi dowolność w tym wybiórczość dokonanej oceny.

O błędzie Sądu w tym zakresie jak i w zakresie ustaleń, nie może decydować to, iż ich wersje, przedstawione przez apelujących, różnią się od tych, które przyjął Sąd.

Odeprzeć trzeba także zarzut sprzeczności ustaleń z treścią zebranego materiału procesowego, w sposób opisany przez wierzycieli dłużnika.

Nie można bowiem zasadnie upatrywać realizacji tego zarzutu we wniosku Sądu I instancji zgodnie z którym pozwana nie odniosła z kwestionowanej czynności prawnej żadnej korzyści majątkowej.

Zauważając, iż podważany zarzutem wniosek nie należy do sfery ustaleń faktycznych ale ich oceny prawnej z punktu widzenia realizacji jednej z normatywnych przesłanek skargi pauliańskiej, argumentacji apelujących nie można podzielić.

Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika, że jeszcze przed zawarciem porozumienia z 6 sierpnia 2012r, W. S. (1) zaniechał kontynuacji umowy zawartej przez strony 31 stycznia poprzedniego roku.

Nie było pomiędzy stronami przedmiotem sporu to, że wynagrodzenie w niej określone mogło być wypłacane projektantowi częściami, w warunkach zrealizowania i odbioru przez zamawiającą określonych ich etapów / elementów/.

Z ustaleń tych wynika również, iż jeszcze przed 6 sierpnia 2012r tego rodzaju wynagrodzenie częściowe było projektantowi w całości wypłacone w ogólnej sumie 227 680 zł /netto/- { por. zestawienie świadczeń z tego tytułu k. 151 akt } za dotąd wykonane prace projektowe.

Tym samym (...) SA w całości wywiązała się z umownego świadczenia wzajemnego wobec niego. Taki wniosek jest tym bardziej uprawniony gdy zważyć, że z ustaleń wynika również, że jeszcze przed zawarciem porozumienia ojciec powodów zaniechał kontynuacji prac, a powodowie nie wykazywali aby jakkolwiek dalszą część projektu W. S. (1) zrealizował po dacie zapłaty przez spółkę ostatniej części wynagrodzenia, w oparciu o fakturę z dnia 3 lutego 2012r nr 05/ 01/ 2012 / por. wskazane wyżej zestawienie z 1 kwietnia 2015- k. 151 akt/

Jest on uzasadniony również dlatego, iż powodowie nie dowiedli, że pozwana była zobowiązana wobec W. S. (1) jeszcze jakąkolwiek kwotą z racji wynagrodzenia za prace, które nie zostały rozliczone wcześniej, aniżeli data porozumienia albo, że realizował on na własny rachunek prace projektowe po tej dacie z których pozwana skorzystała, nie wynagradzając ich dłużnikowi powodów.

Wobec tego uprawnioną jest konkluzja faktyczna zgodnie z którą w dniu podpisania porozumienia strony wzajemnie nie były wobec siebie dłużnikami i wierzycielami z racji rozwiązywanej nim umowy.

Stąd ta czynność prawna nie może być zasadnie uznawana za źródło korzyści po stronie pozwanej, jak nietrafnie, konstruując omawiany zarzut, uznają powodowie.

Wbrew ich zapatrywaniu, jako forma tej korzyści nie może być ocenione, mające być następstwem porozumienia, zwolnienie spółki z długu, skoro z ustaleń wynika, że w dniu 6 sierpnia 2012r, kiedy doszło do ustania umowy 31 stycznia 2011r zamawiająca spółka nie była już dłużnikiem W. S. (1).

Jej dług wobec niego z tytułu zapłaty za wykonane prace uległ wygaszeniu wcześniej, przez opisaną wyżej zapłatę wynagrodzenia za zrealizowaną część prac projektowych.

Weryfikowany zarzut nie jest również zasadny o ile miałby być zrealizowany przez niepoprawne ustalenie, iż (...) SA wiedziała lub przy dołożeniu należytej staranności mogła się dowiedzieć, iż czynność prawna jest dokonywana przez ojca powodów z ich pokrzywdzeniem

Zważywszy na motywy powołane przez apelujących, mające o tej wadzie świadczyć, wystarczy wskazać, że nawet ewentualne problemy dłużnika w wykonywaniu zobowiązań podatkowych o możliwości powzięcia takich informacji przez pozwaną nie świadczą.

Nie może podstawą do takiego wniosku być także to, iż ojciec W. S. (1) nie prowadził wcześniej działalności gospodarczej.

Wystarczy zauważyć, że decyzja pozwanej o podpisaniu z nim umowy na kontynuację prac projektowych, została przez nią racjonalnie wyjaśniona.

Przemawiało za takim wyborem to , że zamawiającej zależało na czasie z uwagi na biegnące terminy realizacyjne poważnego rozmiarowo przedsięwzięcia inwestycyjnego , jakim była budowa wielomieszkanowego budynku z usługami”(...) .

Drugim argumentem było , że orientował się on w charakterze tej inwestycji , skoro dotąd był osobą wyznaczoną do kontaktów z zamawiającą w okresie , kiedy projekt wykonywał jego syn , na podstawie powoływanej już wielokrotnie umowy.

W tych okolicznościach dla pozwanej mogło być pozbawionym znaczenia, od kiedy formalnie W. S. (2) prowadzi własną działalność gospodarczą w zakresie projektowania albowiem potwierdził swoje umiejętności w dotychczasowych wzajemnych relacjach ze spółką . Decyzja pozwanej o powierzeniu jemu kontynuacji prac , szczególnie we wskazanych okolicznościach , tym bardziej , wbrew zapatrywaniu skarżących , nie świadczy o zarzucanej (...) SA , złej wierze.

Uznanie za chybione zarzutów procesowych oraz podważających trafność ustaleń

faktycznych ma to następstwo , iż ustalenia te , jako poprawne i kompletne dla oceny roszczenia pauliańskiego , Sąd II instancji przyjmuje za własne.

W odniesieniu do zarzutów naruszenia prawa materialnego należy podzielić je jedynie w części.

Uznanie ich trafności nie ma jednak wpływu na ocenę , iż oddalenie żądania ze skargi pauliańskiej odpowiada prawu.

Mają rację apelujący , gdy w ramach tych zarzutów negują wniosek prawny Sądu Okręgowego zgodnie z którym żądanie to nie jest zasadne dlatego , że porozumienie dłużnika oraz strony pozwanej z 6 sierpnia 2012r nie miało charakteru czynności prawnej.

Analiza całości treści tego dokumentu jednoznacznie wskazuje , że było ono taką, dwustronną czynnością prawną.

Jakkolwiek podstawą [przyczyną] jego zawarcia był wniosek projektanta o rozwiązanie umowy z przyczyn osobistych [jak wynika z relacji W. (1) i W. S. (2), złożonych w charakterze świadków , spowodowanych złymi relacjami małżeńskimi] , tym nie mniej o rozwiązaniu i wobec tego ustaniu skutków prawnych umowy z 31 stycznia 2011 r , zdecydowały zgodne oświadczenia woli obu stron. Porozumienie obejmowało zarówno warunki tego ustania jak i regulowało także inne kwestie np. dotyczącą praw autorskich do dotąd zrealizowanych elementów projektu.

Tak jak wskazano wyżej , podzielenie argumentacji skarżących w tym zakresie nie prowadzi jednak do uwzględnienia żądania pauliańskiego albowiem wymaga to łącznego spełnienia wszystkich przesłanek skargi , a ich kumulatywnej realizacji powodowie w postępowaniu nie dowiedli.

Sąd Apelacyjny podziela zapatrywanie prawne Sądu I instancji co do tego , że nie została udowodniona przesłanka uzyskania przez (...) SA korzyści majątkowej z zaskarżonej czynności dłużnika.

Bliższe przyczyny takiej oceny zostały wyłożone wcześniej , w ramach oceny zarzutu sprzeczności ustaleń z treścią materiału dowodowego.

Już taka ocena tej przesłanki wyklucza uwzględnienie apelacyjnego postulatu zmiany zaskarżonego wyroku.

Zatem jedynie na marginesie należy dodać , iż skarżący nie wykazali możliwości skutecznego powołania się przez nich na domniemanie z art 527 §3 , a w szczególności §4 kc.

Z ustaleń dokonanych w sprawie wynika , że umowa pomiędzy pozwaną a dłużnikiem o wykonanie prac projektowych była pierwszą przez nich zawartą, a wcześniej nie łączyły ich jakiegokolwiek relacje gospodarcze o jakich mowa w tej normie .

O sugerowanym przez powodów , w podstawie faktycznej powództwa pauliańskiego ich istnieniu , nie może świadczyć dostatecznie to ,że zamawiająca zasięgała [co przyznaje] na rynku usług projektowych opinii o W. S. (1) jako specjalistce z tej dziedziny. Poszukiwanie takich referencji jest elementem zwykłej dbałości o własne interesy ekonomiczne , skoro zamierza się powierzyć , dotąd nieznaną osobie , projektowanie poważnej inwestycji budowlanej.

Nie można też uznać , iż pozwana , doprowadzając za obopólną zgodą stron , do rozwiązania umowy z 31 stycznia 2011r działała w złej wierze.

Ocena przeciwna , zaprezentowana przez skarżących nie ma dostatecznego potwierdzenia w zgromadzonym materiale dowodowym. Podstawach do takiego wniosku także była już uprzednio mowa.

Okoliczności powoływane przez nich dla jej potwierdzenia po stronie (...) SA / problemy dłużnika z obsługą zobowiązań podatkowych oraz to , że jego ojciec nie prowadził przed podpisaniem umowy ze spółką na dokończenie prac projektowych przy inwestycji “ (...)“ indywidualnej działalności gospodarczej / , pozostają dla niej irrelewantne.

Z podanych wyżej przyczyn , oceniając apelację tylko w odniesieniu do rozstrzygnięcia o roszczeniu pauliańskim i uznając ją jako niezasadną , Sąd Apelacyjny orzekł o jej oddaleniu , na podstawie art 385 w zw z art 527§1 I 2 oraz 4 k c.

Sąd , na podstawie art 102 kpc w zw z art 108§1 I 391 §1 kpc, nie obciążył powodów kosztami postępowania apelacyjnego należnymi stronie przeciwnej. Uznał , że w warunkach , gdy są małoletni ,a ich wierzytelności z tytułu świadczeń alimentacyjnych od ojca nie są przez niego na bieżąco zaspokajane , przeciwnie , ma on w tym zakresie bardzo znaczne ilościowo zaległości , przemawiają za takim rozstrzygnięciem względy słuszności i sprawiedliwości.

SSA Marek Boniecki SSA Grzegorz Krężolek SSA Sławomir Jamróg